

Життя класного колективу неможливе без координаторів. Саме ними виступають батьки та батьківський комітет. Під час вирішення проблем, або планування роботи в класі, пропоную батькам таку інтерактивну вправу, як «Мозковий штурм». Ця вправа застосовується для вироблення кількох рішень з конкретної проблеми, тобто, мета – зібрати якомога більше ідей для її вирішення.

Майже жодна екскурсійна подорож, відвідування театрів, туристичні збори не проходять без активної участі з боку батьків. Спілкування в неофіційній атмосфері, взаємопідтримка та взаємодопомога, спостереження за колективом учнів – є ефективними формами роботи з батьками. Саме їхні спостереження та висновки, враження та пропозиції стануть приводом для нових зустрічей та пошуків інтерактивних форм роботи з учнівським та батьківським колективами.

**Даруй себе дітям!
Будь терплячим у чеканні дива
і будь готовим до зустрічі з ним у дитині!**

Ш.Амонашвілі

ДІАЛОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА

Викладач Булашенко А. В., ШЖумДУ

Можливості застосування діалогічної взаємодії досить широкі. Насамперед варто розглянути такі форми організації навчального процесу, як лекції та семінари. Лекція, незважаючи на її монологічну сутність, може бути використана для збагачення взаємодії викладача та студентів. Обговорення мотивації до вивчення теми, звернення до досвіду студентів, їх проблем, акцентування уваги та тому, що студенти знають з певної теми і що б хотіли дізнатися нового, надання можливостей зворотнього зв'язку – ось неповний перелік прийомів, які можна застосувати для активізації зустрічної активності студентів. У такому вигляді лекція не лише оснастить студента певною сумою знань, але й дасть децю більше – розширить горизонти самопізнання, надасть додаткові можливості до самовираження тощо. Діалогічність взаємодії передбачає, що викладач щиро зацікавлений спільною діяльністю і готовий до партнерства. І.О.Зимня зауважує: чим старші за віком студенти, тим швидше може бути пройдений шлях

становлення по-справжньому спільної діяльності та досягнута партнерська, суб'єкт-суб'єктна взаємодія у навчальному процесі.

На відміну від лекцій, семінари несуть діалогічну форму взаємодії. Але це не означає, що безмежні можливості активної взаємодії зі студентами на умовах діалогу та реалізації ідей педагогічної етики завжди повноцінно використовуються. Окреслимо окремі організаційно-педагогічні підходи: завчасне подання плану семінарського заняття із урахуванням можливостей скористатися запропонованим переліком літератури; надання кожному студенту можливості для виступу з обов'язковим урахуванням його на те бажання; намагання максимально об'єктивно та обгрунтовано виставити оцінки за відповіді. Практикою європейської педагогічної етики є відмова від оголошення оцінок перед усією аудиторією з метою запобігання порушення прав особистості на конфіденційність. Разом з тим, у всьому світі спостерігається й інша картина – висвітлення успішності кожного студента через інтернет. Українські студенти, зрозуміло, насамперед ті, що добре навчаються, налаштовані почути свою оцінку перед усією аудиторією, сприймаючи її як засіб самоствердження. Вважаємо, що означене питання заслуговує різнопланового обговорення викладачам і та студентами.

Сучасні підходи до реалізації ідеї діалогічної взаємодії в контексті педагогічної етики знаходять найбільш вагоме вираження в інтерактивних методах навчання, таких як дискусії та тренінги.

Дискусія – це публічне обговорення чи вільний вербальний обмін знаннями, судженнями, ідеями з приводу якогось спірного питання чи проблеми. У період демократичних змін дискусію стали досить широко застосовувати в навчанні. Як метод дискусія використовується у різних формах навчання: семінарах, тренінгах, під час лекцій. Будучи своєрідною технологією, дискусія сама включає в себе інші методи та прийоми, такі як «мозковий штурм», аналіз ситуацій тощо. Щоб дискусія була ефективною, важливо в її організації дотримуватися таких основних етичних норм: забезпечувати почерговість у виступах; сприяти реалізації права кожного на власну, відмінну від викладача, думку; орієнтувати учасників на чіткість та обгрунтованість аргументації; налаштовувати всіх учасників передовсім на відкриття істини, а не самопрезентування тощо. Наприклад, при вивченні закономірностей розвитку психіки в курсі «Дитяча психологія» можна запропонувати студентам напередодні визначитися із власною точкою зору щодо вирішальних

умов розвитку психіки, дібрати аргументи та яскраві приклади, спробувати письмово викласти власну позицію і под.

Тренінги – це система концептуально, логічно, тематично та структурно пов'язаних занять, під час яких широко застосовуються методи активного навчання. Перевага цього активного методу навчання у тому, що відбувається природне «входження» його учасників у проблему та створюються сприятливі умови для практичного вирішення питання. Для прикладу наведемо окремі етичні аспекти педагогічної взаємодії, які можна реалізувати у процесі проведення тренінгу. По-перше, знайомство з учасниками тренінгу, під час якого кожен учасник має можливість розповісти про себе; по-друге, обговорення очікувань від тренінгу, спільне вироблення правил поведіння на заняттях; використання окремих прийомів, що є демократичними по своїй суті: «мозковий штурм», правилом якого є безоціночне прийняття будь-якої думки учасників, зворотній зв'язок як висловлення своєї думки про ставлення до почутого по завершенні окремого етапу чи всього заняття, робота в парах, трійках та інші. Такі організаційні прийоми зробили тренінг надзвичайно привабливим для студентів і викладачів та перетворили його на майже традиційний метод навчання.

Таким чином, проведений аналіз діалогічної взаємодії викладача зі студентами з позицій педагогічної етики дає підстави для висновку щодо актуальності проблеми та недостатньої її розробленості, особливо в контексті реформування вищої освіти. Діалогічна взаємодія відноситься до категорії суб'єкт-суб'єктних і несе в собі безмежні можливості для розвитку і саморозвитку студентів та професійного зростання викладача. Педагогічна етика викладача в таких умовах має ґрунтуватися на принципах поваги, довіри до студента, створення умов для його розвитку та саморозвитку.

Подані матеріали не вичерпують проблеми повною мірою. Педагогічна етика не догма і завжди можна ставити питання про обговорення її окремих позицій. Змінюються соціально-економічні умови, зазнають уточнення ціннісні пріоритети, що веде за собою і зміни в правилах та способах взаємодії між тими, хто навчає, і тими, хто навчається. Викладач вищого навчального закладу має бути готовим до їх критичного аналізу та рефлексії. Разом з тим, варто пам'ятати, що основним орієнтиром у виробленні правил такої взаємодії має стати духовна сутність та моральні цінності.

1. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн.2. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
2. Долинська Л.В. Психолого-педагогічні умови ефективної взаємодії викладачів і студентів в умовах традиційної освіти. – Наукові записки Інституту психології імені Г.С.Костюка АПН України /За ред. академіка С.Д.Максименка. – К.: Главник, 2005. – Вип.26, Т.2. – С.8-11.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М.: Логос, 1999. – 384 с.
4. Колток Л. Шляхи та засоби реалізації педагогічного дискурсу у вищій школі // Вища освіта України. – 2007. - №2. – С.77-83.
5. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. – М.: Знание, 1979. – 48 с.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Викладач Литвин О.І., КІСУмДУ

Розмаїття форм і методів організації навчального процесу, застосування інноваційних освітніх технологій у вищій школі, пошуки альтернативних шляхів передачі знань не змогли вплинути на фундаментальність лекційно-семінарської форми організації занять, що в абсолютній більшості вузів залишається провідною. Сама назва свідчить про те, що одним з базових компонентів є лекція.

Разом з тим, у методичній літературі висловлюються неоднозначні думки з приводу лекції як форми заняття. Прихильники традиційної дидактики вбачають її переваги в тому, що лекція допомагає:

- у достатньо економній формі сконцентрувати інформацію, передбачену змістом освіти;
- набагато швидше друкованих видань відреагувати на зміни у законодавчій, нормотворчій базі;
- деякою мірою компенсувати нестачу новітніх підручників і посібників;
- класифікувати і прокоментувати тенденції при значній кількості різних, іноді протилежних, точок зору на певну проблему;
- зосередитися на найбільш складних питаннях, у яких важко розібратися самостійно;